

ISSN 0125 - 7447

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL
SURVEILLANCE REPORT

VOLUME 16 NUMBER 20

May 24, 1985

งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

คุ้มกันโรค-ประเทศไทย, 2527 236

สรุปการสอบสวนโรคอหิวาต์,

มกราคม-มีนาคม 2528 239

สถานการณ์โรค 246

บทความ

งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค - ประเทศไทย, 2527

Expanded Programme on Immunization, Thailand, 1984

ในปีงบประมาณ 2527 (ตุลาคม 2526-กันยายน 2527) เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ในประเทศไทยรวมทั้งหมด 1,124,517 ราย ได้รับภูมิคุ้มกันโรคชนิดใดชนิดหนึ่งใน 4 ชนิดคือ บีซีจี ดีทีพี ไอพีวีและหัด ความครอบคลุมด้วยวัคซีนแต่ละชนิดแสดงไว้ในตารางที่ 1 สำหรับ วัคซีนหัดความครอบคลุมต่ำที่สุดเนื่องจากเพิ่งเริ่มนำมาใช้ในเดือนเมษายน 2527 นี้เอง

ในช่วงเวลาเดียวกัน เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศรวม 1,140,492 ราย ได้รับวัคซีนดีทีพีอย่างน้อย 1 ครั้ง และหญิงมีครรภ์รวม 1,132,400 ราย ทั่วประเทศ ได้รับแท็บเล็ตทอกซอยอย่างน้อย 1 ครั้งขึ้นไป ความครอบคลุมด้วยวัคซีนทั้งสองชนิดนี้ แสดงไว้ในตารางที่ 1 เช่นกัน

ความครอบคลุมด้วยวัคซีนชนิดต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่ปี 2521 อย่างไรก็ตาม กัดในวัคซีนหลายชนิดที่จำเป็นต้องให้มากกว่า 1 ครั้ง ความครอบคลุมยังไม่สูงนัก (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความครอบคลุมของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค แยกตามชนิดของวัคซีน, ประเทศไทย, 2521 - 2527

วัคซีน	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527
บีซีจี	45.04	53.80	67.70	71.40	73.05	75.71	75.69
ดีทีพี 2 ครั้ง (< 1ปี)	33.80	42.70	49.20	52.20	52.97	64.70	67.20
ดีทีพี 3 ครั้ง (< 1ปี)	-	-	-	-	21.22	48.54	53.27
โพลีโอ-ความครอบคลุม							
ทั่วประเทศ	6.00	9.00	13.00	19.10	33.75	46.39	52.66
-ความครอบคลุม							
ในเขตชุมชน	20.00	34.90	53.20	76.10	-	-	-

วัคซีน	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527
หัด	-	-	-	-	-	-	5.86
ที หึ่งมีครรภ	8.50	15.10	25.20	28.60	30.05	34.56	39.55
ดีที นักเรียน ป.1	-	-	-	-	46.80	70.60	77.46
บีซีจี นักเรียน ป.1	-	-	-	-	18.52	52.94	63.91

อัตราขาดการรับวัคซีนระหว่างโดสแรกและโดสสุดท้าย ไม่ว่าจะ เป็นวัคซีนชนิดให้ 2 ครั้งหรือ 3 ครั้งใกล้เคียงกัน คือมากกว่า 20% ขึ้นไป นั่นคือทุก ๆ 1 ใน 5 หรือ 1 ใน 4 ของผู้ที่ได้รับวัคซีนไปแล้วจะหายไปไม่มารับวัคซีนครั้งสุดท้ายอีก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อัตราขาดการรับวัคซีน (Drop out rate) สำหรับวัคซีนที่ต้องรับเกินกว่า 1 ครั้ง, 2527

ชนิดของวัคซีน	อัตราขาดการรับวัคซีนแต่ละครั้ง (%)			หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1-2	ครั้งที่ 2-3	ครั้งที่ 1-3	
ดีพีที	7.93	20.72	27.01	เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี
โอพีวี	0.22	25.92	26.09	"
ดีที	21.21	-	-	เด็กนักเรียน ป.1
ที	25.66	-	-	หึ่งมีครรภ

อัตราการใช้ประโยชน์วัคซีนชนิดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเปรียบเทียบจำนวนวัคซีนที่จ่ายกับผลการใช้ประโยชน์ของวัคซีนแต่ละชนิดพบว่าดีที และดีพีทีมีอัตราการใช้ประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือที ที่น่าสังเกตคือโปลิโอและหัด ซึ่งเป็นวัคซีนทำจากเชื้อที่ยังมีชีวิต ทั้งสองอย่าง ต้องรับใช้ให้หมดภายในวันที่เปิดขวดมีอัตราการใช้ประโยชน์ต่ำกว่า โดยเฉพาะวัคซีนหัดซึ่งเริ่มใช้เป็นบีแรกอัตราการใช้ประโยชน์เพียง 33% (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อัตราการใช้ประโยชน์วัคซีนชนิดต่าง ๆ ทั่วประเทศ, 2527

วัคซีน	จำนวนจ่าย	ผลงานที่ได้รับ	อัตราการใช้ประโยชน์	หมายเหตุ
บีซีจี	-	1,580,113	-	ไม่มีตัวเลข
ดีพีที	2,522,660	2,261,747	89.66	
โปลิโอ	3,059,080	2,126,577	69.52	
ดีที	1,789,980	1,635,654	91.38	
ที	1,798,450	1,431,222	79.58	
หัด	287,730	95,617	33.23	

การจัดอันดับผลงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของจังหวัดต่าง ๆ ในปี 2527 โดยใช้รายงานผลงานรวมทั้งปี เปรียบเทียบกับเป้าหมายดำเนินงานที่กรมควบคุมโรคติดต่อ ได้ตกลงกับจังหวัดตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ สำหรับ 10 จังหวัดแรกแสดงไว้ในตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบกับอันดับเดิมของจังหวัดนั้น ๆ ในปี 2526 จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันน้อยในบางจังหวัดและแตกต่างกันมากในบางจังหวัด แม้การเปลี่ยนแปลงในอันดับที่ของผลงานในแต่ละจังหวัดจะสัมพันธ์โดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของความครอบคลุมในการบริการวัคซีนครบชุดแก่กลุ่มประชากรเป้าหมาย แต่ในบางครั้งอันดับที่ของจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งในปีนั้นอาจเลื่อนต่ำลง ทั้งที่ความครอบคลุมในการให้บริการสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งนี้เพราะมีจังหวัดอื่นที่มีผลงานความครอบคลุมสูงกว่า

ตารางที่ 4 การจัดอันดับผลงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของจังหวัดต่าง ๆ 10 อันดับแรก, ประเทศไทย, 2527

	อันดับในปี 2527	อันดับในปี 2526
นครพนม	1	2
ลำพูน	2	10
เชียงราย	3	9
สระบุรี	4	7
สิงห์บุรี	5	6
จันทบุรี	6	25
อยุธยา	7	3
น่าน	8	14
สุโขทัย	9	57
มุกดาหาร	10	69

ผู้รายงาน กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข